

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

«To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari» fanining
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta'lim sohasi:	710 000 – Muhandislik ishi
Bakalavriat yo'nalishi:	60721200 – Yengil sanoat buyumlari kontruksiyasini ishlash va texnologiyalari (yigirilgan ip ishlab chiqarish)

Urganch – 2024

Mazkur o'quv dastur Urganch davlat universiteti kengashining 2024-yil
"___" ___dagi ___-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

O'quv ishlari bo'yicha prorektor _____ S.U.Xodjanliyazov

Akademik faoliyat va registrator
departamenti bo'limi boshlig'i: _____ G'.R. Matlatipov

Mazkur o'quv dastur "Kimyoviy texnologiyalar" fakulteti Kengashining
2024-yil "___" ___dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchun
tavsiya etilgan. (-sonli bayonnom).

Kimyoviy texnologiyalar fakulteti
dekani: _____ SH.K.Kurambayev

Mazkur o'quv dastur "Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari"
kafedrasining 2024-yil "___" ___dagi yig'ilishida muhokama qilinib,
tasdiqlash uchun tavsiya etilgan (-sonli bayonnom).

Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari
kafedra mudiri: _____ H.P.Jumaniyazov

Fan/modul kodi TMTJ13456725		O'quv yili 2024-2025	Semestr 3,4,5,6,7	ECTS - Kreditlar 3-semestr – 5 4-semestr – 5 5-semestr – 5 6-semestr – 5 7-semestr – 5	
Fan/modul turi Ixtisoslik		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4, 4, 4, 4, 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari	300 (60;60;60;60;60)		450 (90;90;90;90;90)	750 (150;150;150;150; 150)
2	I. Fanning mazmuni:				
	Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga to'qimachilik sanoatida ipakchilik sohasining tutgan o'rni, texnika va texnologiyalarni, ishlatiladigan xom ashyolar, ishlab chiqariladigan tayyor mahsulotlar, ajralib chiqadigan ipak chiqindilari va notola chiqindilar hamda ularni qayta ishlash texnika va texnologiyasini o'rganish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talablarini nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish vazifalarini bajaradi. Fanning vazifasi. Uning talabalarga: -ip ishlab chiqarish o'timlari bo'yicha mashina va qurilmalarni o'rganish; -texnologik jarayonlar parametrlarini tanlash; -xomaki mahsulotlar va ip sifat ko'rsatgichlarini baholash ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviy va uzluksizlikda o'rgatishdan iboratdir.				
	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari):				
	II. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi (3-semestr ipak mahsulotlarini ishlab chiqarish)				
	1-mavzu. Ipakchilik sohasining rivojlanishi. Tut ipak qurtini rivojlanish				

bosqichlari

2-mavzu. Tirik pillalarni jonsizlantirish va quritish.

3-mavzu. Pilla chuvishning maqsadi va ularni chuvishga tayyorlash

4-mavzu. Pilla chuvish dastgohlari

5-mavzu. Xom ipak sifatiga baho berish

6-mavzu. Pilla chuvish sexida hosil bo'ladigan chiqindilar va ularni dastlabki ishlash

7-mavzu. Tabiiy va kimyoviy iplarni eshish

8-mavzu. Iplarni qo'shib eshish texnologiyasi

9-mavzu. Yuqori buram berish texnologiyasi

10-mavzu. Yigirilgan ipak iplarini ishlab chiqarish texnologiyasi.

11-mavzu. Ipak tolalarni yog'sizlantirish va yelimsizlantirish

12-mavzu. Ipak tolalarini shtapellash va tarash

13-mavzu. Ipak tolalarini piltalash va piliklash

14-mavzu. Ipak tolalarini yigirish texnologiyasi

15-mavzu. Apparat usulida yigirilgan ip ishlab chiqarish

(4-semestr to'qima)

16-mavzu. To'qimachilik va yengil sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish

17-mavzu. To'quv dastgohida to'qima shakillantirish.

18-mavzu. Iplarni qayta o'rash

19-mavzu. Iplarni tandalash

20-mavzu. Iplarni ohorlash

21-mavzu. Tanda iplarini o'tkazish va ulash jarayoninig unumdorligi

22-mavzu. To'quv dastgohida to'qima hosil qilish

23-mavzu. Homuza turlari . homuza xosil qilish mexanizmlari.

24-mavzu. Homuzaga arqoq tashlash jarayoni

25-mavzu. Arqoq ipini to'qima chetiga jipslashtirish va uni usullari

26-mavzu. To'qimani tortish va o'rash mexanizmlari

27-mavzu. Tanda ipini uzatish va taranglash.tanda va arqoq nazoratchilari

28-mavzu. To'qima sifatini tekshirish va tozalash

29-mavzu. To'qima tuzilishi va uni aniqlovchi omillar.

30-mavzu. To'qima tuzilishi va uni aniqlovchi omillar.

(5-semestr trikotaj)

31-mavzu. Respublika trikotaj sanoatini rivojlantirishning asosiy omillari

32-mavzu. Halqa hosil qilish usullari. Trikotaj mashinalarining ishchi a'zolari va ularning vazifalari. Halqa hosil qilish jarayonlari ketma-ketligi va mohiyati zamonaviy trikotaj mashinalarida

33-mavzu. Ikki ignadonli mashinalarda halqa hosil qilish jarayonining o'ziga xosligi zamonaviy trikotaj mashinalarida

34-mavzu. Trikotaj to'qimalarining tasnifi

35-mavzu. Bir qavatli bo'ylamasiga to'qilgan bosh va hosila trikotaj to'qimalarining tuzilishi va xususiyatlari

36-mavzu. Ko'ndalangiga to'qilgan lastik, interlock va teskari trikotaj to'qimalarining tuzilishi va xususiyatlari

37-mavzu. Ikki qavatli bo'ylamasiga to'qilgan bosh va hosila trikotaj to'qimalarining tuzilishi va xususiyatlari

38-mavzu. Zamonaviy trikotaj mashinalarida ko'ndalangiga va bo'ylamasiga qo'shib to'qiladigan ringel va split to'qimalar, ularning tuzilishi, hosil qilish usullari va xususiyati

39-mavzu. Zamonaviy trikotaj mashinalarida yopqichli trikotaj to'qimalari, ulaning tuzilishi, hosil qilish usullari va xususiyati

40-mavzu. Zamonaviy trikotaj mashinalarida issiqlik saqlash xususiyatlari yuqori bo'lgan trikotaj to'qimalar tuzilishi va ularni olish usullari

41-mavzu. Trikotaj mahsulotlarini olish usullari, ularning afzallik va kamchiligi

42-mavzu. Mahsulotning boshlang'ich halqa qatorlarini zamonaviy trikotaj mashinalarida to'qish

43-mavzu. Paypoq mahsulotlarining tovon qismini aylana ignadonli

paypoq to'quv avtomatlarida to'qish jarayoni

44-mavzu. Paypoqning tovon qismini ignadonni bir tomonlama aylanishida to'qish

45-mavzu. Aylana ignadonli paypoq to'quv avtomatlarida paypoq mahsulotlarining uch qismini avtomatik yopib to'qish

III.Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Laboratoriya mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

(3-semestr ipak mahsulotlarini ishlab chiqarish)

1. Tut ipak qurti pillasining geometrik o'lchamlarini tadqiq qilish
2. Pilla va uning tarkibiy qismlari
3. Pilla qobig'ining donadorlik va fizik-mexanik xususiyatlarini aniqlash
4. Quruq pilla uchun mavjud davlat standarti bilan tanishish
5. Pillani yakka chuvish va pilla ipining xususiyatlarini aniqlash
6. Mexanik pilla chuvish dastgohlari
7. Pilla pishirish dastgohlari
8. Pillalarni vacuum bug'lash va pishirish apparati
9. FY-2008 pilla chuvish avtomati
10. Xom ipakni qayta o'rash dastgohi
11. Xom ipakni qo'shib eshish texnologiyasi
12. Xom ipakni yuqori eshish mashinalari
13. Ipak tolalarini yigirishga tayyorlash texnologiya
14. Piliklash va piltalash texnologiyasi
15. Ipak tolalarini yigirish texnologiyasi

(4-semestr to'qima)

16. To'quvchilikda tanda va arqoq iplarini tayyorlash
17. Qayta o'rash jarayoni va, maqsadi va uskunalari
18. Tandalash jarayoni maqsadi va uskunalari
19. Tandalash jarayoni, maqsadi va uskunalari
20. Iplarni oharlash jarayoni maqsadi va mashinalari, ohar tarkibi
21. Iplarni o'tkazish va bog'lash, maqsadi va mohiyati
22. To'quv dastgohi turlari
23. Hомуza hosil qilish va arqoq tashlash
24. Arqoq ipini to'qima chetiga jipslashtirish

25. To'qimani tortish va o'rash

26. Tanda iplarini uzatish va taranglash

27. Bosh o'rilishlar va ularni to'liq taxtlash dasturi

28. Mayda naqshli o'rilishlar va ularni to'liq taxtlash dasturi

29. Aralash o'rilishlar va ularni to'liq taxtlash dasturi

30. Yirik gulli naqshli o'rilishlar

(5-semestr trikotaj)

31. Bir ignadonli mashinalarda trikotaj usulida halqa hosil qilish jarayoni

32. Bir ignadonli ko'p tizimli FUKUHARA mashinalarida to'quv usulida halqa hosil qilish

33. Bir ignadonli tanda to'quv mashinalarida to'quv usulida halqa hosil qilish jarayoni

34. Bir qavatli ko'ndalangiga to'qilgan to'qimalarning tuzilishi va xususiyatlari va ularni loyihalash usullari

35. Bir qavatli bo'ylamasiga to'qilgan to'qimalarning tuzilishi va xususiyatlari va ularni loyihalash usullari

36. Ikki qavatli ko'ndalangiga to'qilgan to'qimalarning tuzilishi va xususiyatlari va ularni loyihalash usullari

37. Ikki qavatli bo'ylamasiga to'qilgan to'qimalarning tuzilishi va xususiyatlari va ularni loyihalash usullari

38. Ko'ndalangiga va bo'ylamasiga qo'shib to'qilgan trikotaj to'qimalari

39. Issiqlik saqlash xususiyati yuqori bo'lgan bo'lgan trikotaj to'qimalarini LAMBDA, LONG XING, TERROT, FUKUHARA to'quv mashinalarida ishlab chiqarish

40. Paypoq to'quv avtomatlarida boshlang'ich halqa qatorini hosil qilish, tovon va uch qismini to'qish usullari

Laboratoriya ishlarini tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar yechish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va ko'rgazmali qurollar tayyorlash, normativ-huquqiy hujjatlardan foydalanish va boshqalar tavsiya etiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

(3-semestr ipak mahsulotlarini ishlab chiqarish)

1. O'zbekistonda ipakchilikning rivojlanish bosqichlari
2. Tut ipak qurti pillasidan boshqa mavjud pilla turlari
3. Pillani dastlabki ishlashda qo'llaniladigan yangi zamonaviy yo'nalishlar
4. Tut ipak qurtini yetishtirishda mintqa iqlimiga bog'liqligi va uning ta'siri
5. Boshqa pilla yetishtiradigan mamlakatlarda pillani dastlabki ishlash
6. Ipak qurtini boqishda qo'llaniladigan sun'iy ozuqa turlari
7. Pillani dastlabki ishlashda qo'llaniladigan yangi zamonaviy yo'nalishlar
8. Eshilgan iplar ishlab chiqarish texnologiyasi
9. Yigirilgan ipak iplarini assortimenti va qo'llaniladigan xom ashyolar
10. Yigirilgan ipak iplarini pardoqlash va yig'ishtirish texnologiyasi
11. Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish
12. O'quv laboratoriyasiga o'rnatilgan uskunalarni kompyuter yordamida boshqarish tartibi bilan tanishish
13. O'zbekistonda mavjud bo'lgan zamonaviy korxonalar bo'yicha videofilmlarni ko'rish va tahlil etish

(4-semestr to'qima)

14. To'qimachilik sohasidagi ilg'or texnologiyalar
15. Rivojlangan davlatlardagi va mamlakatimizda to'qimachilik korxonalarining hozirgi holati va rivojlanish tendensiyalari
16. Tanda va arqoq iplarini to'quvchilikka tayyorlash jarayonlari
17. Qayta o'rash jaayoni. Tandalash jarayoni va turlari
18. Oharlash maqsadi va ohar tarkibi. Iplarni o'tkazish va bog'lash
19. To'quv dastgohining turlari. To'quv dastgohining asosiy va yordamchi mexanizmlari
20. Zamonaviy to'quv dastgohlari
21. O'zbekistondagi qo'shma korxonalarida qo'llanilayotgan yangi texnika va texnologiyalar

(5-semestr trikotaj)

22. Trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish korxonalaridagi trikotaj mashinalarining tizimlarini o'rganish
23. Respublikamiz Qo'shma Korxonalarida o'rnatilgan zamonaviy trikotaj

mashinalar to'g'risida asosiy ma'lumotlarga ega bo'lish

24. Respublikamiz Qo'shma Korxonalarida o'rnatilgan zamonaviy trikotaj mashinalarining kinematik sxemalariga qisqacha izoh berish
25. Zamonaviy tikuv mashinalarni ish unumdorliklarini bilish va ularga ta'sir etuvchi omillarni o'rganish
26. Zamonaviy trikotaj mashinalarining naqshli press trikotaj to'qimalarini olish texnologik imkoniyatlari
27. Zamonaviy trikotaj mashinalarining naqshli jakkard trikotaj to'qimalarini olish texnologik imkoniyatlari

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar):

«To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari» fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr:

- Ipakchilik sanoatining rivojlanishi, ularning istiqboldagi taraqqiyoti,
- texnologik jarayonlari va ularni vazifalari;
- to'qima turlari;
- o'rinishi;
- to'quvchilik korxonalarida texnologik ketma-ketlik jarayonlari;
- trikotaj texnologiyasiga oid tushunchalar;
- bosh, hosila, naqshli va aralash to'qimalarning tuzilishi, xususiyatlari;
- trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarishda to'qimalardan foydalanish;
- mamlakatda va dunoda to'qimachilik xom ashyosini tayyorlash, ipak xom ashyolari va ularni qayta ishlash sohasi haqida tasvurga ega bo'lish;
- pilla yetishtirish va qayta ishlashning ta'rixi;
- to'qimalarni taqqoslab amaliy jihatdan tahlil etish tajribasiga ega bo'lish;
- to'qimachilik matolari uchun iplarni tayyorlash, to'quv texnologik jarayonlarning ketma-ketligini tahlil qilish;
- to'qima turlari xususiyatlarini, turli to'quv mahsulotlari ishlab chiqarish usullarini, xom ashyodan samarali foydalanish yo'llarini bilish va amalda raqobatbardosh to'quv mahsulotlari ishlab chiqarishni tashkil qilish malakalariga ega bo'lishlari kerak.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- laboratoriya mashg'ulotlari;
- interfoal keys-stadilar;
- kichik guruhlarda ishlash;

	• taqdimotlar qilish; • jamoa bo'lib ishlash; • video materiallar tayyorlash; • individual ishlash.
5	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish. nazorat turlari bo'yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish.
6	Asosiy adabiyotlar 1. X. Alimova, N.Islambekova, A.Gulamov, Sh. Fayzullayev "Ipak ishlab chiqarish texnologiyasi" Darslik T. "TTYeSI" 224 b, 2018 y 2. A.Gulamov, N. Islambekova, U. Azamatov, A. Eshmirzayev "To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari" Darslik. "TTYeSI" 184 b, 2018 y. 3. K. Murugesh Babu. Silk processing, properties and applications. Wood head publishing Limited, 2013 4. Baymuratov B.X., Daminov A.D. "To'quvchilik texnologiyasi" – T.: "Fan va texnologiya". 2016 y 5. Xanxadjayeva N.R. "Naqsh hosil qilish nazariy asoslari" Darslik "Aloqachi" nashriyoti 2010 y 6. M.M.Muqimov, B.F.Mirusmonov, N.R.Xanxadjayeva. To'quvchilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari. O'quv qo'llanma. "Navro'z" nashriyoti. Toshkent, O'zbekiston, 2019 y 7. Olimboyev E.Sh., Siddiqov P.S., Xasanov B.K., Raximxodjayev S.S., Yunusxodjayeva M.R., Qodirova.D. N "To'quvchilik maxsus texnologiyasi va jihozlari" – T: "Ilm ziyo". 2007 y Qo'shimcha adabiyotlar 8. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. - T.:2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni. 9. Respublika ipakchilik tarmog'i korxonalarini yanada qo'llab quvvatlash chora tadbirlari to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoyishi. 2017 yil 24 mart F-4881-son 10. "O'zbekipaksanoat" uyushmasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari

	to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-2856-son qarori. 11. H.M Alimova. X.A., Usenko V.A. Ipakni eshish. "Sharq" nashriyoti, 2001 y. 12. Jumaniyazov Q.J va boshqalar "To'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi va jihozlari" G'.G'ulom. 2012 y 13.M.M.Мукимов "Кулирныйплюшевый трикотаж".М.Легпромбизитиздат, 1991 г. 14. И.И.Схалов. Л.А.Кудрявин "Основы пректирования трикотажа". 1991 г. Axborot manbalari: 15. http://ziyonet.uz 16. www.titli.uz 17. vwww.legprominfo.tu 18. www.sarafan.ru 19. www.textil-press.m 20. www.fatex.m 23. www.osinka.ru 24. vwww.sewmaching.ru
7	Urganch davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8	Fan modul uchun mas'ullar: Sobirov Q.E. – UrDU, «Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari» kafedrası dotsenti, PhD. Salayeva N.S.- UrDU, «Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari» kafedrası o'qıtuvchisi.,
9	Taqrizchilar: B.Axmedov - «UrganchBaxmal» MCHJ bosh direktori Saparbayeva N.K. UrDU, Yengil sanoat texnologiyalari va jihozlari - kafedrası dotsenti.